

Николай Райнов

КИЛИМЪТ НА КНЯЗА
Арменска приказка

Едно време цариградският султан отишъл с придворните си в земята на кюрдите – да види как живее там народът. С него бил и син му.

Много реки, планини и поля минал керванът, докле стигне в далечната страна. Най-подир, след дълго пътуване, пристигнали в едно кюрдско село, разположено всред ливади и нивя. Там отседнали на стан.

Тоя ден селото било много оживено – имало панаир. Много свят се бил насъбрал. Продавали коне, овни, зеленчук, плодове, дрехи, съдове. Но най-хубаво нещо били килимите – с различни шарки и много цветове: кюрдите били големи майстори-килимари.

Като ходели по селото, царският син видял една хубава мома, която много му се харесала. Той казал на баща си, че иска да се ожени за нея.

– Сине мой – рекъл му султанът, – недей прави това! Тая селянка не е за тебе. Аз съм ти намерил мома – дъщерята на един паша, най-богатия в Цариград.

Като видял, че не ще го раздума, султанът пратил да повикат момата.

– Син ми иска да му станеш невяста – рекъл ѝ той. – Съгласна ли си?

– Царю честити – казала тя, без да се смути, – какъв занаят знае син ти?

– Хайде де! – изсмял се султанът. – Ти луда ли си! Какъв по-добър занаят от това – да царуваш? Един княз има ли нужда от занаят?

– Царю честити, човек не знае какво може да му дойде до главата. Ако момъкът знае занаят, вземам го. Ако ли не знае – не е за мене.

– Добре – рекъл князът. – Аз ще науча занаят.

След няколко дена султанът и царедворците си тръгнали, а той останал в селото да чиракува при един килимар. След година станал най-голям майстор от всички килимари.

Момата се съгласила тогава да го вземе. Той я отвел в Цариград, където се оженили и заживели честито.

Князът имал една слабост: обичал да си похапва. Веднъж чул да се приказва, че някъде край града, до стария мост, имало ханче, дето готвели толкова вкусно, колкото никъде другаде. Той се преоблякъл като търговец и отишъл в ханчето.

Посрещнали го двама души с престилки и го запитали какво ще поръча.

– Сложете ми от най-хубавото, що имате!

Те го поканили да влезе в отделна стаичка, отредена за знатни люде и богаташи, и му поднесли голяма тепсия с всякакви ястия, кое от кое

по-вкусни.

Князът почнал да яде. В стаичката нямало друго. Гозбите били наистина много вкусни и той се чудел как може в такава проста гостилница да готвят толкова добре. Но по едно време усетил, че потъва. И масата, и подът, и столовете – всичко потъвало с него. Докле стане и разбере, ето че се намерил в едно дълбоко подземие.

Наоколо било тъмно. Само някъде отгоре падала слаба светлина. Князът надал вик – и ето че върху него в миг се нахвърлили петима разбойници с ножове, готови да го убият.

Но той запазил хладнокръвие.

– Защо ще ме убивате? – рекъл им князът. – Вземете ми парите и ме оставете жив жив. Аз съм търговец на килими. Още от детинство съм се учил на килимарство. Дайте ми стан, вълна и коприна, па ме дръжете тук да ви работя. От моите килими ще спечелите много пари.

Разбойниците се съгласили.

Князът заработил в тъмницата. В това време целият дворец почнал да се безпокои: дните минавали, а князът не идвал и нищо не се чувало за него. Пратили хора да го търсят, но всички дирехи останали безплодни. По целия град се разчуло, че князът е изчезнал.

Дочули за това и разбойниците, ала и на ум не им идвало, че килимарят ще да е изчезналият княз. А той работел денонощно и те били много доволни от голямата му сръчност.

От време на време вкарвали в тъмницата по някой богаташ и го убивали пред очите на княза, който съжалявал, че не може да защити невинния човек. През нощта изнасяли тялото и го хвърляли в морето.

Наведен над стана, князът тъчел, без да губи време. Тая усилена работа го спасявала от отчаянието, в което щял да изпадне, ако би имал време да мисли за своето тежко положение. Под светлината на малка мъждива лампа той работел цял ден; само на обед и вечеря си почивал по малко, додето се нахрани. След вечеря тъчел до полунощ. После заспивал, съспан от работа, а сутрин ставал още призори и сядал отново на стана.

Той често си спомнял за своята жена и за баща си – и тогава го обземала страшна мъка. Но веднага се залавял още по-усилено за работа, като се утешавал, че колкото по-скоро изкара килима, толкова повече ще може да се надява за освобождение.

Защото князът имал една тайна мисъл. Той гледал килимът да излезе много хубав и да се свърши по-скоро. На него се надявал той.

„Аз не работя само за себе си – мислел си тъкачът. – Ако стане

това, що съм намислил, ще спася живота на мнозина, които биха попаднали като мене в това ханче с вкусните гозби. Ще ги отърва от оная ужасна смърт, която щеше без малко да сполети и мене.“

Минали шест месеца, откак князът бил затворен. Той свършил един голям килим – наистина много хубав. В тая работа вложил цялото си знание и умение. На килима се виждали изтъкани с пъстра коприна цветя и пеперуди, лъвове, тигри и зебри. Ловци препускали конете си по цъфнали ливади, а зад тях се синеели планини. С малко по-тъмни конци князът извезал между шарките своето име и посочил с няколко думи мястото, където е затворен. Тия букви приличали на украшения, та не можели лесно да се забележат. Па и разбойниците били прости люде.

– Ето ви един скъп килим – рекъл им князът. – Идете го продайте на някой паша. Още по-добре – на самия султан; той обича хубави килими. Но недейте го дава за по-малко от хиляда жълтици.

Двама от разбойниците се преоблекли като продавачи и почнали да разнасят големия килим по града и да викат, че се продава. Всички се стичали да го гледат и се чудели, на хубавата изработка, но никому се не давали хиляда жълтици.

Минали и край двореца. Султанът се научил, че някакви си хора продават великолепен килим, и пратил да ги повикат. Те разгънали пред царя килима. Той толкова се възхитил, като го видял, че броил парите веднага.

Килимът бил проснат в един от чертозите. Цялото семейство на султана се събрало да го гледа. Дошла и младата снаха на царя, която мислела непрестанно за изчезналия си мъж. Тя познала по изработката, че тоя килим ще да е тъкан от кюрд или от майстор, който се е учил при кюрди. И тогава й станало още по тежко: спомнила си, че князът бил изучил килимарство само за да се ожени за нея.

Додето другите наоколо се чудели на хубавите багри и на сполучливите шарки, жената разглеждала мълчаливо и внимателно килима.

Току изведнъж тя извикала:

– Има и букви! Нещо е написано!

Всички се заели да четат – и прочели името на княза, а после – че е затворен в ханчето при стария мост.

– Мъж ми е изтъкал тоя килим – рекла тя. – Той ни вика на помощ. Султанът заповядал веднага да отидат войници и да заобиколят ханчето. Разбойниците току-що се били върнали с хилядата жълтици и си ги дедели, а князът бил започнал нов килим, когато войниците разбили желязната врата на тъмницата. Те оковали разбойниците във вериги, а

княза извели от подземието. Той бил мършав и бледен. Когато царският син прегърнал жена си, той й рекъл:

– Моя скъпа невясто, на тебе дължа живота си. Работата, която обикнах от любов към тебе, ме спаси.

Разбойниците били наказани със смърт, а султанът дал на народа угощение, което траяло седем дена: голяма била радостта му, че син му се отървал от ужасна смърт.

КРАЙ

© Николай Райнов

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2008

Публикация:

Николай Райнов. Приказки от цял свят

Второ издание

Съставителство и редакция: Богомил Райнов

Литературна група V. Тематичен номер 2587

Редактор на издателството ЛИЛИЯ ИЛИЕВА

Художник ЛЮБЕН ЗИДАРОВ

Художник-редактор ВАСИЛ ЙОНЧЕВ

Макет и технически редактор ТОМА СТАНКУЛОВ

Коректор НАТАЛИЯ КАЦАРОВА

Дадена за набор 18. III. 1972 г. Подписана за печат 30. IX. 1972 г. Излязла от печат 20.

XII. 1974 г. Формат 58×84/18 Печатни коли 44,50. Издателски коли 36,93. Тираж

50,125. Цена 3,60 лв.

Издателство „Народна култура“ – София, 1974

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4872>]